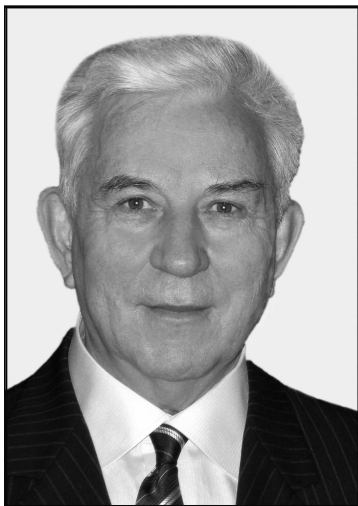

ПАМ'ЯТІ ІВАНА ВАСИЛЬОВИЧА СИМЕНОГА

27 травня 2014 року після тяжкої хвороби пішов із життя Іван Васильович Симоног – відомий фізик-теоретик, доктор фізико-математичних наук, професор, завідувач відділу прикладних проблем теоретичної фізики Інституту теоретичної фізики ім. М.М. Боголюбова НАН України, лауреат премії НАН України імені О.С. Давидова НАН України.

Іван Васильович Симоног народився 17 січня 1939 р. в с. Киселі Олексіївського (тепер Первомайського) району Харківської області. Ще в школі він виявив надзвичайні здібності до математики та неабиякий інтерес до фізики. По закінченні школи він вступив до Харківського університету імені В.Н. Каразіна й закінчив його в 1961 році, привернувши до себе увагу відомого фізика-теоретика Олексія Григоровича Ситенка, який запросив талановитого студента до Києва. У 1962–1968 роках Іван Васильович працював в Інституті фізики АН УРСР, а від 1968 року – у відділі теорії ядра та ядерних реакцій Інституту теоретичної фізики ім. М.М. Боголюбова НАН України, де успішно захистив докторську дисертацію. З 1993 року він обіймав посаду завідувача відділу прикладних проблем теоретичної фізики.

Наукові інтереси Івана Васильовича охоплювали широке коло проблем теоретичної фізики, від

теорії плазми та ядерної фізики до теорії надпровідності. Особливу увагу він зосередив на фундаментальних проблемах квантової теорії систем частинок із сильною та кулонівською взаємодіями, зокрема на теоретичних основах ядерної фізики. Навіть далеко не повний перелік результатів, що він отримав, свідчить про широту його наукових інтересів: побудова теорії флюктуацій в надпровідниках, обґрунтування наближення середнього поля для бозе- та фермі систем, розробка наближення сильного зв'язку, встановлення універсальних властивостей енергетичних станів систем кількох частинок. Іван Васильович розробив безмодельний підхід до малонуклонних систем, де суттєво використано малість радіуса ядерних сил; на основі цього підходу він отримав важливі аналітичні результати. Він побудував діаграми стабільності систем кількох частинок із сильною та кулонівською взаємодіями залежно від інтенсивності взаємодій та мас частинок, встановив структурні особливості станів тричастинкового ефекту Єфімова. Він знайшов точний солітонний розв'язок рівняння Шрьодінгера з нелокальною нелінійністю, отримав розв'язки низьковимірних рівнянь. Іван Васильович розробив газове наближення для систем скінченного числа частинок, і на його основі провів якісний та кількісний аналіз структури малонуклонних систем; дослідив можливість існування мультинейтронних краплин та гіпотетичного тетранейтрона; сформулював непертурбативні релятивістичні рівняння; розробив представлення без ізоспіну для задач теоретичної ядерної фізики, що принципово полегшує досліджування малонуклонних і легких ядер. Він детально дослідив структурні особливості малонуклонних ядер, а також мультикластерних систем, зокрема найлегших гало-ядер. Значну увагу він приділяв удосконаленню варіаційних методів прецизійних числових розрахунків у системах частинок з різною природою взаємодій, і завжди намагався всі свої аналітичні результати підтвердити числовими розрахунками. Свого часу, у зв'язку з Чорнобильською проблематикою, він досліджував проблеми міграції радіоактивних забруднень в ґрунтах та воді.

Іван Васильович – не лише визначний вчений, а й природжений педагог. Багато часу він присвятив педагогічній діяльності та вихованню наукових кадрів. У 1999 році І.В. Симонога було обрано професором Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Під його керівництвом виконано й захищено докторську та кандидатські дисертації, його учні працюють в різних країнах світу. Впродовж багатьох років він читав лекції з теоретичної фізики студентам старших курсів фізичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

В різний час Іван Васильович – людина високої ерудиції – був членом наукової ради з ядерної фізики Відділення ядерної фізики та енергетики НАН України, членом експертної ради з фізики ВАК України та Головою експертної ради з ядерної фізики ВАК України. Багато зусиль Іван Васильович доклав заради розвитку Українського фізичного журналу, працюючи в його редколегії. За свою невтомну працю він отримав відзна-

ки НАН України: “За професійні здобутки” та “За підготовку наукової зміни”.

Іван Васильович цілковито віддавав себе науці, яка була для нього сенсом життя. До останніх днів він натхненно працював, присвячуючи весь свій час здобуттю нових результатів. Його смерть – тяжка втрата для української науки, для всіх, хто його знав і шанував. Світла пам'ять про Івана Васильовича Симонога – талановитого вченого, вчителя, непересічну особистість, відданого громадянина України – назавжди збережеться у наших серцях.

А.Г. ЗАГОРОДНІЙ, О.С. БАКАЙ, В.М. ЛОКТЄВ,
М.Ф. ШУЛЬГА, В.П. ГУСИНІН, Б.І. ЛЕВ,
В.Г. ЛИТОВЧЕНКО, Е.Г. ПЕТРОВ, П.М. ТОМЧУК,
І.М. БУРБАН, С.Й. ВІЛЬЧИНСЬКИЙ, Б.Є. ГРИНЮК,
О.М. ГАВРИЛИК, В.І. ГЕРАСИМЕНКО,
І.С. ДОЦЕНКО, В.І. ЗАСЕНКО, О.Д. КОЧЕРГА,
Ю.О. СИТЕНКО, М.В. СТРИХА, Г.Ф. ФІЛІППОВ